

WYDARZENIA

Ewelina Bednarz, Olivia Rybak-Karkosz

Sprawozdanie z drugiej Międzynarodowej Tematycznej Szkoły Letniej „Art Markets: An Integrated Perspective”, Antwerpia–Bruksela, 11-15 lipca 2022 roku

Report from the second International Thematic Summer
School “Art Markets: An Integrated Perspective”,
Antwerp–Brussels,
11-15 July 2022

W lipcu br. odbyła się druga edycja Międzynarodowej Tematycznej Szkoły Letniej „Art Markets: An Integrated Perspective”. Jej organizatorami byli: Erasmus University Rotterdam (Holandia), Katholieke Universiteit Leuven (Belgia), Université Libre de Bruxelles (Belgia), Universidade Nova de Lisboa (Portugalia) oraz Laboratoire de Recherche Historique Rhône-Alpes (LARHRA, Francja). Międzynarodowa grupa badaczy i praktyków związanych z rynkiem sztuki spotkała się w celu wymiany wiedzy i doświadczeń. W pięciodniowym kursie wzięło udział 27 słuchaczy z Europy (m.in. Belgii, Chorwacji, Francji, Holandii, Polski, Szwajcarii, Włoch) i ze Stanów Zjednoczonych.

Program szkoły miał interdyscyplinarny charakter. Główny nacisk został położony na związki rynku sztuki z historią sztuki, ekonomią, socjologią, prawem i humanistyką cyfrową. Organizatorzy podkreślali konieczność innowacyjnego podejścia do nauki oraz interakcji historycznej i współczesnej analizy rynku sztuki z punktu widzenia ekonomii, finansów i socjologii. Każdy z bloków był podzielony na dwie części – teoretyczną

(na którą składały się wystąpienia praktyków i badaczy) oraz empiryczną (w której uczestnicy wykonywali zadania w grupach).

Pierwszy panel stanowił wprowadzenie do omawianej tematyki. Filip Vermeulen (Erasmus University Rotterdam, Holandia) scharakteryzował współczesny rynek sztuki (jego ekosystem, pośredników, historyczne trendy i czynniki zewnętrzne, które wpływają na obrót, takie jak wojna czy pandemia). Następnie wspólnie z Sandrą van Ginhoven (Getty Research Institute, Los Angeles, USA) odwołali się do historycznego rozwoju i profesjonalizacji rynku sztuki w XIX w. na przykładzie rozwoju domu aukcyjnego Christie's. Kontekst historyczny miało również wystąpienie Kima Oosterlincka (Katholieke Universiteit Leuven, Belgia), który omówił zalety i ograniczenia historycznych baz danych dotyczących obrotu dziełami sztuki.

Drugi blok tematyczny został poświęcony humanistyce cyfrowej i jej narzędziom wykorzystywanym w historii sztuki i muzealnictwie. Koenraad Brosens (Katholieke Universiteit Leuven, Belgia) wyjaśnił, jak można tę humanistykę zastosować w badaniach zarówno nad sztuką współczesną, jak i dawną. Jako przykład dobrych praktyk wskazano Project Cornelia (<https://projectcornelia.be>), poświęcony badaniom XVII-wiecznych flamandzkich gobelinów i malarstwa poprzez używanie i rozwijanie zbiorów danych, narzędzi do wyszukiwania danych, a także narzędzi do ich wizualizacji. Kolejni specjaliści pokazali znaczenie narzędzi informatycznych w pracy badacza rynku sztuki. Sandra van Ginhoven (Getty Research Institute, Los Angeles, USA) opowiedziała o funkcjonowaniu i tworzeniu Getty Provenance Index – jednej z największych baz danych z zakresu historii kolekcjonerstwa, proveniencji, rynku sztuki oraz wystaw na całym świecie. Następnie Christian Huemer (Research Center, Belvedere, Wiedeń, Austria) opowiedział o cyfrowej infrastrukturze w muzeum, podkreślając jej znaczenie dla funkcjonowania współczesnych instytucji, a także jej możliwości w badaniach nad dziejami muzeum i historii sztuki. O perspektywach humanistyki cyfrowej oraz praktycznym zastosowaniu jej narzędzi w analizowaniu i wizualizacji danych mówił też Federico Nurra (The Institut National d'Histoire de l'Art, Paryż, Francja), a Houda Lamqaddam (Université de Liège, Belgia) przedstawiła rodzaje sieci powiązań i sposoby ich wizualizacji. W drugiej części tego panelu słuchacze pracowali w grupach nad zagadnieniami związanymi z humanistyką cyfrową i perspektywami jej zastosowania w swojej pracy badawczej.

Trzeci panel dotyczył współczesnego rynku sztuki. Tego dnia obrady przeniosły się do Brukseli, gdzie uczestnicy wysłuchali wystąpienia Virginie Devillez, dyrektor belgijskiego oddziału domu aukcyjnego Sotheby's, która omówiła poszczególne etapy procesu sprzedaży dzieła sztuki na aukcji, posługując się przykładami z praktyki Sotheby's. Następnie Kim Oosterlinck i Anne-Sophie Radermecker (Université Libre de Bruxelles, Belgia) zaprezentowali możliwości wykorzystania metody regresji hedonicznej do wyceny sztuki na rynku aukcyjnym na przykładzie obrazów anonimowych artystów, zwanych umownie „mistrzami”. W drugiej części panelu zorganizowano grę, a uczestnikom przekazano materiały przedstawiające

stan faktyczny i wiadomości istotne dla konkretnego uczestnika gry. Uczestnicy, podzieleni na grupy rodzin-właścicieli dzieł sztuki i pracowników domu aukcyjnego, mieli za zadanie uzgodnić warunki potencjalnej sprzedaży jednego obrazu lub całej kolekcji.

Czwarty blok tematyczny był poświęcony kolekcjonerom i ekspertyzom. Wstępne informacje dotyczące ustalania proveniencji i poszukiwania jej dowodów przedstawiła Sophie Raux (Université Lumière Lyon 2, Francja). Adelaide Duarte (Universidade Nova de Lisboa, Portugalia) omówiła wpływ prywatnych kolekcji i kolekcjonerów na współczesną publiczną politykę wystawienniczą, a Nathalie Moureau (Université Paul Valéry Montpellier 3, Francja) wskazała czynniki, które wpływają na wartość sztuki współczesnej. Następnie uczestnicy udali się do Rubenianum, ośrodka poświęconego badaniu twórczości Petara Paula Rubensa. Tam, w grupach, mieli za zadanie wcielić się w rolę eksperta i przygotować informację dla rady muzeum odnośnie do możliwości nabycia obiektu przez instytucję. Grupy pracowały na materiałach archiwalnych zebranych na potrzeby konkretnej oferty. Miały zostać wykorzystane przez uczestników w procesie badania proveniencji i innych istotnych informacji potwierdzających autentyczność obrazów Rubensa. Podsumowaniem rozważań o prywatnych kolekcjach i ekspertyzach była wizyta w Muzeum Mayer van den Bergh ze zbiorami sztuki średniowiecznej i nowożytnej oraz w domu Thomasa Leysena, który opowiedział o swojej kolekcji obrazów, rzeźb i wyrobów rzemiosła artystycznego.

Ostatni dzień szkoły letniej był poświęcony związkom sztuki i prawa. Alicja Jagielska-Burduk (Uniwersytet Opolski) zaprezentowała wyzwania prawne współczesnego rynku sztuki, a Naomi Oosterman (Erasmus University Rotterdam, Holandia) scharakteryzowała przestępczość przeciwko dziełom sztuki z perspektywy kryminologa.

Podsumowując obrady, organizatorzy zaproponowali dyskusję na tematy poruszone podczas wszystkich paneli, a następnie przedstawili wnioski końcowe. Kolejna edycja szkoły letniej z zakresu badań nad rynkiem sztuki ma odbyć się w Lizbonie w 2023 r.